

DE EMANCIPATIE VAN "HET ZWAKKE GESLACHT"

Het is al vermeld in "Honderd Jaar Roeicostuum": Die Leythe stond vanaf 1914 open voor mannen en vrouwen, ook al duurde het tot 1947 voordat het Huishoudelijk Reglement dat ruiterslijk officieel toegaf en tot 1974 voordat óók in het tenue volledige gelijkheid was bereikt. Sindsdien was er bij Die Leythe geen verschil meer tussen dames en heren. Dat de dameskleedkamer pas in 1948 werd voorzien van een tweede douche met warm water, terwijl de heren daarvan al konden genieten sinds 1924, was dus echt verleden tijd. Daarvoor moest het Bestuur toen nog flink in de buidel tasten, want de capaciteit van het oude geysertje schoot tekort; er moest dus een grotere worden aangeschaft - en dat in die financieel krappe tijden, zo kort na de Tweede Wereldoorlog!

Toch kan men zich afvragen of in die eerste decennia vrouwen voor vol werden aangezien.

Dat gold trouwens niet alleen binnen Die Leythe: heel de Nederlandse maatschappij moest nog een langdurig bewustwordingsproces door. In ons oprichtingsjaar 1914 werd ook het algemeen kiesrecht ingevoerd, maar alléén voor mannen. Vrouwen kregen slechts het passief kiesrecht; zij mochten zich dus verkiesbaar stellen, maar niet haar stem uitbrengen. Volledig algemeen kiesrecht, dus ook voor vrouwen, werd pas in 1919 ingevoerd, misschien niet helemaal toevallig na de enorme maatschappelijke omwentelingen die de Eerste Wereldoorlog had veroorzaakt.

Daarmee was echter nog geen volledige maatschappelijke gelijkheid van men en vrouw bereikt. Immers: *gehuwde* vrouwen waren en bleven handelingsonbekwaam; zij mochten dus niet zelfstandig overeenkomsten aangaan. Die vreemde (maar algemeen geaccepteerde) situatie werd pas gecorrigeerd in 1956, toen de in 1955 nipt aangenomen motie-Tendeloo (46-44) in een wet werd verwerkt. Tot die tijd was het gebruikelijk, dat werkneemsters bij huwelijk werden ontslagen en dat haar eventueel opgebouwde pensioenrechten werden afgekocht. Dat leidde veertig jaar later tot veel gedoe, toen pensioenfondsen honderden miljoenen guldens moesten steken in 'pensioenreparatie' voor vrouwen die bij haar huwelijk haar aanspraken waren kwijtgeraakt - maar dat is een ander verhaal.

Wie de situatie bij Die Leythe bestudeert, kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat ook daar, tot de "paleisrevolutie" van 1935, paternalistische opvattingen heersten over de andere helft van de mensheid. Het lijkt, dat de dames zich slechts elegant over het water mochten voortbewegen, hetzij als stuurvrouw in een wherry, geroeid door één of twee heren, hetzij "stijlroeiend" (ook wel "schoonroeiend") met een damesploeg in wherry, tub of vier. Vrouwen mochten niet raceroeien, omdat algemeen werd gevreesd, dat de daarmee gepaard gaande inspanningen desastreus zouden zijn voor haar vermogen kinderen te krijgen. Op de desbetreffende enquête van de Nederlandsche Roeibond (april 1929) vulde het Bestuur dan ook in tegen het wedstrijdroeien door dames te zijn "op medische gronden". Voorzitter van Die Leythe was nota bene de arts dr C.J.A. van Iterson - nu ja, KNO-arts, maar toch iemand van wie men ter zake enige expertise mocht verwachten.

Bij de Roeidag op zaterdag 5 juli 1919, ter viering van het eerste lustrum, mochten de dames haar 'krachten' uiteraard slechts meten met stijlroeien, op deze foto in vierriems tubs. (Foto: Watersport)

Niettemin was het datzelfde Bestuur, dat in 1934, bij het vaststellen van het programma voor de viering van het Vierde Lustrum, bij de lange afstandwedstrijd voor wherry's op 22 september ook een nummer "Vierriems outriggered wherries, geroeid door dames, gestuurd door dame" opnam. De nummers voor "heeren, gestuurd door dame" en "heer, gestuurd door dame" waren over respectievelijk

acht en zes km, de dames mochten met vijf km volstaan. Daarbij bleef het echter, want het wedstrijd-materiaal was en bleef gereserveerd voor de heren.

Een frisse aanpak - 1936

In 1935 trad een nieuw, jonger Bestuur aan, dat toonde, met de tijd te zijn meegegaan. In 1936 kon geen Heerenvier worden gevormd, maar wèl een damesploeg, al achtte de coach, de heer Slothouwer, die helaas niet geschikt voor wedstrijden. Op 8 juli 1936, bij de Onderlinge, mochten de dames (ondanks de weerstand die dat bij sommige leden nog opriep) eindelijk haar techniek gebruiken om zo snel mogelijk aan de finish te zijn. Naast de stijlroeï-nummers vermeldde het programma: vier-met-stuurvrouw en tub "stijl-snel" (dat dan nog wel). Secretaresse Adri Hiemstra legde in haar Jaarverslag zorgvuldig de pioniersters vast. G.Ligtvoet (bg), D.van Eecke, Jo Ruhaak, mevr. Wissenburgh (sl) en A.Hiemstra (stv) wonnen de overnaadse vier; Gerda Thomas (bg) en M.de Best (sl) met B.de Blécourt (stv) het tub-nummer. Verschil was er nog wel in de prijzen: medailles voor de heren, 'kunstvoorwerpen' voor de dames. De teerling was geworpen en de Leythse roeïsters gingen van dat prille begin onverdroten door. Niet alleen de jongere wedstrijdroeïsters namen het tegen elkaar op, want toen op 20 september 1942 Het Spaarne veteranenwedstrijden organiseerde, nam een Leythe-damesploeg daaraan deel. "Helaas zonder resultaat" meldde Adri Hiemstra in haar Jaarverslag.

De jaarlijkse WRB-wedstrijden werden op 4 oktober 1942 verroeid op het Galgewater. De beide Leythse damesvieren; links de wedstrijd van de stijlviere; rechts de winnende stijlvier; het woonschip aan de Morskade hing gevaarlijk scheef.

Links: De dames-racevier: Mien Somerwil, Trienke de Rook, Lida Verschoor, Bea Sira, NN (stv). Rechts: de Leythe-damesacht vlak voor de finish in haar van De Vliet geleende boot.

De bezettingstijd 1940-'45 maakte onderhoud van het materiaal steeds problematischer doordat koper en goede houtsoorten niet meer verkrijgbaar waren. Anderzijds profiteerde Die Leythe van het opheffen door de bezetter van de studentenverenigingen. Roeiende Leidse studenten kwamen bij onze Vereeniging, waar zij het raceroeien een impuls gaven en bovendien konden onze wedstrijdroeïers eindelijk trainen in de niet gebruikte achten van Njord en De Vliet. Arie Landaal en Mart Wesseling hebben in het 'Jaarboek 1942-1944' hun ervaringen uit de doeken gedaan met Njords oude, gammele 'Skahdi' en de niet veel betere, van De Vliet geleende 'Botervlinder', maar echte resultaten werden geboekt, toen de vrijwel nieuwe acht van De Vliet in Haarlem kon worden opgehaald. De heren moesten de Head of the River in 1943 aan zich voorbij laten gaan doordat zij moesten onderduiken om te ontkomen aan de *Arbeitseinsatz*, maar de dames konden ongestoord trainen en wedstrijden roeien. Dat deden zij dan ook, op het Galgewater, in Delft, Amsterdam en Zaandam.

Links: Bloemen voor de winnende damesvier bij de Zaanlandsche op 5 september 1943; v.l.n.r. Fietje Demmenint, Adri v.Dorsten, Suuske v.Dorsten.

Rechts: Op 3 October (!) 1943 werden de WRB-wedstrijden gehouden bij Die Leythe op het Galgewater; botenknecht Hessel Pape hielp de damesacht met afzetten van de wal, na het verhelpen van een mankementje. Dat gaf blijkbaar enige spanning, dat de meiden vervolgens omzetten in een klinkende overwinning.

Probleem was uiteraard, dat de dames niet alleen bij Die Leythe weerstand moesten overwinnen. Er was letterlijk nog een wereld te winnen, want er was nog geen Nederlands, laat staan Europees of Wereldkampioenschap voor dames. Uit het Jaarverslag over 1943 bleek, hoe voorzichtig dat begin moet zijn geweest. Daarin is bij de WRB-wedstrijden vermeld, dat de facultatieve nummers dames glad snelroeien en heren- en damesacht werden gewonnen door Die Leythe. "Facultatief" dus. Voor serieuze wedstrijden waren serieuze tegenstandsters nodig. Ambitieuze meiden konden zich op het Galgewater uitleven en geleidelijk haar vleugels verder uitslaan, want gelukkig brak ook elders in Nederland het besef door, dat raceroeien voor niemands gezondheid schadelijk is. Dat bleek op 1 en 2 juli 1944 bij de Jubileumwedstrijden van De Amstel; daar kon onze skiffeuse Deep Fuhri Snethlage de verdiende gelukwensen in ontvangst nemen na haar overwinning in een wedstrijd met verschillende andere verenigingen. Ook bij de "Roeiwedstrijden en -demonstraties" die Die Leythe op 21 juli 1945 organiseerde op het Galgewater, ten bate van de actie "Leiden helpt" van Nederlands Volksherstel, konden onze dames zich meten met damesploegen van De Vliet en Willem III. Het zou echter nog tien jaar duren voordat ook bij de Europese Kampioenschappen de dames officieel werden toegelaten.

Links: Gelukwensen voor skiffeuse Deep Fuhri Snethlage op 2 juli 1944 met haar overwinning in de Jubileumwedstrijden van De Amstel, die werden gehouden bij de Omval, omdat het oude clubgebouw aan de Amstel op last van de bezetter was gesloopt.

Rechts: Skiffeuse Hendry Zekveld maakte geen keus: zij deed aan stijl- en raceroeien.

Al die jaren stond de ontwikkeling niet stil. Hoewel "de jaren vijftig" meer de periode was van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog dan van maatschappelijke vooruitgang - er broeide toch wel iets. Dat bleek bij Die Leythe, waar de dames inmiddels al enige jaren met succes mochten raceroeien, zonder gefronste wenkbrouwen bij oudere heren en zonder vrees voor haar gezondheid. Legendarisch daarbij is uiteraard de damesvier die in 1953, 1954 en 1955 triomfen vierde. Die ploeg kwam echter voort uit een geleidelijke ontwikkeling, doordat in de daaraan voorafgaande jaren steeds

meer jonge roeisters het raceroeien ontdekten. Skiff, vier en acht waren niet langer het privédomein der heren, zoals blijkt uit het hieronder geplaatste beeldmateriaal.

Links: Op 21 juli 1945 organiseerde Die Leythe wedstrijden op het Galgewater in het kader van de actie 'Leiden Helpt' van Nederlands VolksHerstel, waaraan ploegen deelnamen van Njord, De Vliet, De Amstel en Willem III. In onze dames-dubbelvier zaten D.de Nie (bg), D.Gobée, Hendry Zekveld, Deep Fuhri Snethlage (sl) en Lies Vroom (stv). Volgens het Leidsch Dagblad van 23 juli was de belangstelling ten onrechte gering.

Rechts: Bij de Nederlandse Kampioenschappen, op 27 juli 1947 op de Bosbaan, roeide de Leythse damesvier moeiteloos naar een eerste plaats: Hendry Zekveld (bg), Ine Molijn, Greet v.d.Blij, Corry v.Beukering (sl) en Lies Vroom (stv). Tijd: 4':14,4" (de dames roeiden 1000 meter, net als de jeugd).

Links: In 1948 hoefde Die Leythe geen acht meer te lenen, want bij de WRB-wedstrijden die op 9 mei in Delft werden gehouden kon de damesacht onze eigen "De Merwede" gebruiken voor een overwinning: Sietske v.Dorsten (bg), Aat v.Konijnenburg, Deep Fuhri Snethlage, NN, Querien Buurman, Louise Sölner, Adri v.Dorsten, Fietje Demmenint (sl), Lies Vroom (stv).

Rechts: Het stijlroeien was echter nog lang niet dood. Op 8 oktober 1950 organiseerde De Laak de WRB-wedstrijden; de overnaadse stijlvier met Eef Lafeber (bg), Inge v.Katwijk, Nel Leguijt, Riek Oosterveld (sl) en stuurvrouw Miep Molijn verloor van Het Spaarne. Op de wal Hendry Zekveld.

Links: Het was de bedoeling, dat de Leidse dameswedstrijden tussen Die Leythe en De Vliet jaarlijks zouden worden gehouden; dat lukte niet altijd, maar wel op 19 mei 1951. Volgens het Jaarverslag

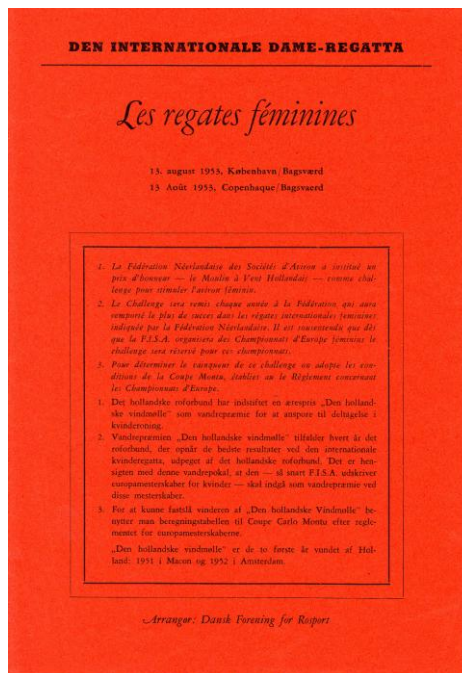
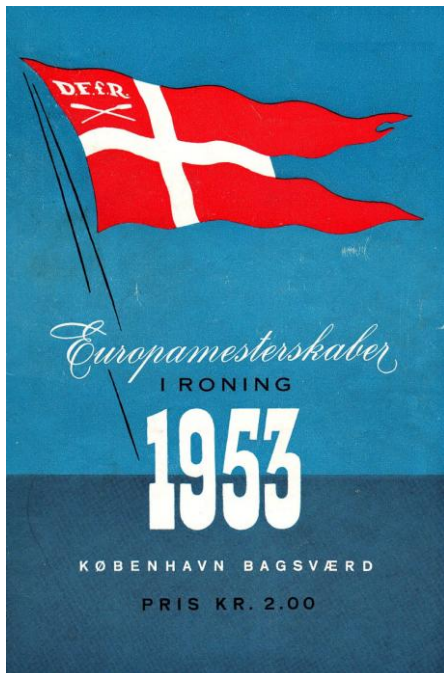
1950-1951 won Die Leythe vrijwel alles, onder meer de stijlvier met aan boord Eef Lafeber (bg), Esther Lafeber, Nel Leguijt, Riek Oosterveld (sl) en stuurvrouw Margriet Reitsma.
 Rechts: Bij die wedstrijden won ook de dubbelvier-snel: Hendry Zekveld, Dieuwke Kolllewijn, Gerrie v. Konijnenburg en Corry v. Beukering, met Margriet Reitsma als stuurvrouw.

Links: Bij de Nederlandse Kampioenschappen, op 19 juli 1953 op de Bosbaan, werd de damesvier eerste (na een eerdere overwinning bij de ARB) en verdiende daarmee uitzending naar de EK in Denemarken: Eef Lafeber (bg), Ans de Mey, Marjolijn v. Lith, Bep Vochtelo (sl) en Gonnée Boerée (stv).
 Rechts: De damesploegen (De Vliet en Die Leythe) vertrokken 12 augustus naar Kopenhagen. Uiteraard in een vooroorlogs rijtuig met coupé 3de klasse 'Verboden te rooken'.

Euforie bij de EK - 1953

De Europese Kampioenschappen werden op 14 t/m 16 augustus 1953 gehouden in Denemarken, op het Bagsvaerd-meer bij Kopenhagen - maar 'uiteraard' alleen voor heren. Achteraf werden daaraan nog, als een soort voorprogramma, 'régates féminines' toegevoegd, die op 13 augustus werden verroeid. Het wedstrijdroeien voor dames had de heren der schepping blijkbaar zo overvallen, dat er nog geen kampioenschap voor bestond, de Leythe-dames behaalden het dan ook 'officieus'.

Het programmaboekje voor het EK 1953 in Denemarken - alléén voor heren. Het kampioenschap voor dames was afzonderlijk vermeld op een oranje inlegkatern. Onze damesvier moest het opnemen tegen Deense, Finse, Franse en Noorse tegenstandsters.

Links: Koninklijke belangstelling vanaf het jacht 'Piet Hein' voor Eef Lafeber, Marjolijn v.Lith, Ans de Mey, Bep Vochteloos en stuurvrouw Liesbeth de Wit; zij behaalden hier een eerste plaats bij de Hollandia-wedstrijden, die op 21 en 22 mei 1954 bij Alphen werden gehouden.
Rechts: Dat herhaalde de ploeg op 1 augustus 1954 bij de NK, op de Bosbaan.

Links: Bij de EK, op 22 augustus 1954 op de Bosbaan, moest de damesvier alleen in de CCCP-ploeg haar meerdere erkennen.
Rechts: Aan morele steun ontbrak het niet: Leythe-supporters in 1954 langs de Bosbaan.

De zegevierende damesvier in 1954. Links tijdens de training op de Trekvljet. Eef Lafeber (bg), Marjolijn v.Lith, Ans de Mey, Bep Vochteloos (sl); Liesbeth de Wit had inmiddels stuurvrouw Gonnie Boerée vervangen. Rechts bootsman Jan Leering, coach van de damesvier, bij zijn oneigenlijke werk langs de Trekvljet. Het Bestuur zag met lede ogen, hoe hij zijn taak als bootsman liet versloffen, zodat er uiteindelijk niets anders opzat dan hem te ontslaan. De successen van de damesvier wogen niet op tegen de algehele verloedering van het materiaal.

Een nieuwe coach

Na het ontslag van bootsman Leering, eind 1954, zocht het Bestuur een andere coach voor de ploeg en vond die bij 'de bureu', in de persoon van Jan Heckman. Diens dochter Heleen, al jaren wedstrijd-roeister en coach bij Die Leythe, vertelde daarover het volgende.

Mijn vader, Jan Heckman, in de jaren vijftig coach bij de toen nog ongemengde SRV Njord, werd gevraagd om de succesvolle damesvier met stuurvrouw van Die Leythe te begeleiden naar de Europese Kampioenschappen in 1955 in Boekarest. Hij heeft dat met veel plezier gedaan en vertelde ons jaren later, met veel smaak, deze anekdote:

Om de een of andere reden lukte het maar niet om het tempo omhoog te krijgen. Alle probate middelen werden één voor één beproefd, maar zonder resultaat. Het tempo weigerde boven de dertig slagen per minuut uit te komen. Hij piekerde zich suf. Eén ding was zeker: aan de inzet en technische vermogens van de ploeg lag het niet. Maar ja, waaraan dan wel? Training na training werkten de dames zich in het zweet. Zelf snapten ze ook niet waarom het niet lukte en eigenlijk vonden ze dat beneden haar stand.

Toen mijn vader, toch echt een ervaren coach, de hoop ongeveer begon op te geven, zag hij ineens het licht: de dames hadden al die tijd met een "mannenafstelling" geroeid! Zonder haar iets te zeggen, stelde hij de riemen lichter af. De eerstvolgende training spoten de dames in moordend tempo over het water! Het onbedoeld trainen op krachthoudingsvermogen had zich fabuleus uitbetaald. Helaas leidde deze onorthodoxe 'trainingsmethode' niet tot het gehoopte resultaat in Boekarest. Reden daarvoor was het feit, dat de ploeg niet in de eigen boot kon roeien. De transportkosten vormden een onoverkomelijk obstakel. Er werd dus geroeid in een leenboot, of, zoals mijn vader het noemde, "een boomstam".

Jan Heckman, opvolger van Leering als coach na diens ontslag, in 1955 bij de bak, die toen naast het plankier lag, voor de tuin van Morsweg 168, het huis van de bootsman. In de fraaie salonspiegel die hij vasthoudt kunnen we zien, dat de bak was uitgerust met twee dubbele, geelkoperen dollen, zodat die kon worden gebruikt voor bak- en stuurboordroeiers, met zowel lange als korte riem (hoewel dat laatste niet heel zinvol lijkt).

Rechts: De damesvier voor haar Roemeense hotel; links (in hemdsmouwen) coach Jan Heckman. Op de trap Bep Vochteloo, Ans de Mey, Eef Lafeber, stuurvrouw Liesbeth de Wit en Marjolijn v.Lith.

De dames waren terecht boos en teleurgesteld, dat haar eigen 'Vecht' niet mee kon, maar in die krappe tijden zat dat er niet in. We kunnen ons dat niet meer voorstellen, nu de K.N.R.B. zelf de ploegen samenstelt uit wat er landelijk beschikbaar is en die op wedstrijden laat uitkomen in eigen boten. Toen was het echter gebruikelijk, dat goede verenigingsploegen met eigen materiaal werden afgevaardigd. De roeiers (verenigingen) moesten zelf zorgen voor vervoer en verdere voorzieningen. De N.R.B. had blijkbaar geen geld en ook bij Die Leythe waren de middelen uitgeput.

Geïnterviewd voor het Lustrumboek 1979 zei Ans de Mey (toen inmiddels Ans Haak-de Mey) daarover, terugkijkend op haar tijd bij Die Leythe:

Ik ben in 1950 lid geworden van Die Leythe; ik werkte toen bij het Leidsch Dagblad en keek van mijn kantoor precies op de Trekvliet bij de Rijn- en Schiekade. Daar kwamen de ploegen voorbij roeien en dan sprong ik op om te kijken. Ik kon nooit blijven zitten. Mijn baas vroeg of ik zelf niet wilde roeien. Ik zei dat ik dat wel wilde, maar dat dat niet zou gaan, omdat ik geen HBS had. Hij kende (Adri)

Hiemstra goed en heeft toen geregeld dat ik kon gaan roeien. Ik heb eerst een paar jaar in stijlploegen geroeid in steeds andere samenstelling.

Zo langzaam aan ontstond onze uiteindelijke succesploeg. Halverwege het seizoen 1953 kwam Bep op de slagplaats erbij uit een meisjesvier en toen ging het ineens veel beter. Toen roeiden we geen stijl meer, maar race. Onze eerste overwinning met Eef, Marjolijn, Bep en ik en stuurvrouw Gonnie Boerée was de A.R.B. 1953. We roeiden direct een baanrecord (3 min.46,4 sec.)

We werden gecoacht door Jan Leering. Eigenlijk was hij bootsman op Die Leythe. In, ik geloof, 1950 was hij Hessel Pape opgevolgd en omdat er geen coaches waren reed hij vaak met ploegen mee. Ik weet niet waar hij zijn roeikennis vandaan had - misschien van Willem III, waar hij voordien bootsman was - maar in ieder geval had hij er feeling voor. Adri Hiemstra begeleidde ons ook altijd, want sommige dingen waren te moeilijk voor Jan, zoals het omgaan met officials en alles voor ons regelen. We waren tenslotte een stel rare gekke meiden van 18 en 19 jaar. We waren ook heel anders dan andere ploegen; die zag je zich voor een wedstrijd concentreren in de kleedkamer of ergens anders. Dan gingen wij weg; wij werden daar juist doodnervus van. Niemand snapte dat van ons. Later kwamen er wel eens mensen van de T.A.C. naar de training kijken en die vonden ons maar ongedisciplineerd. Als Bep iets gekks zei tegen de stuurvrouw, moesten we allemaal lachen en iedereen keek maar uit de boot, maar hard ging het wel.

Zonder al te serieuze bedoelingen schreef Jan ons in 1953 in voor de Nederlandse Kampioenschappen. Tot ieder verrassing wonnen we, van De Hunze, Nereus en Het Spaarne. De Hunze diende een protest in; wij moesten wind-voordeel hebben gehad of zo, anders konden we nooit van hen gewonnen hebben. De Roeibond besloot ons niet zonder meer uit te zenden naar Kopenhagen, waar tijdens de EK een officieus Europees kampioenschap voor dames zou worden verroeid. Wij in tranen en hoe Adri ook praatte, er moest nog een trial worden geroeid. We vonden het een schande, we hadden eerlijk gewonnen, nog wel in een nieuwe recordtijd: 3:42,3. Maar we wilden ook graag naar Kopenhagen, dus lagen we een week later weer aan de start, helemaal ziek van de zenuwen, tussen De Hunze en Nereus. Er waren een heleboel Leythe-supporters in een bus naar de Bosbaan gekomen met dassen en vlaggen. Ik herinner het me nog goed; het was een stille, warme avond, spiegelglad water. Het werd een spannende race, de hele baan. We hielden De Hunze nauwlettend in de gaten. We kregen een kleine voorsprong en gingen voor de Groningse ploeg door de finish. Helaas hadden we niet op Nereus gelet en die wonnen net van ons. Wij weer in tranen. Adri weer praten, maar dat was eigenlijk niet nodig. De Roeibond besloot direct ons uit te zenden. Ze hadden ons alleen nog eens willen zien in een wedstrijd. Als we dat hadden geweten, waren we niet zo zenuwachtig geweest. Het roeien was dan zeker beter geweest. Veel meer ontspannen en misschien ook sneller, want de beste tijden worden vaak het makkelijkst gemaakt.

De terugreis naar Leiden was één groot feest. Met dassen en vlaggen zwaaiend uit de ramen en het dak kwamen ze de Morsweg op. Het was trouwens toch een hartstikke leuke tijd op Die Leythe. Voor Kopenhagen moest Die Leythe f 600,- meebetalen in de kosten. Daarvoor werd een Kopenhagen-fonds in het leven geroepen en met enige moeite lukte het, dat bedrag rond te krijgen. Kopenhagen was een geweldige ervaring. Tegenwoordig worden er veel buitenlandse wedstrijden geroeid, maar toen was het iets bijzonders. Trouwens: alleen al naar het buitenland gaan was iets apart. Dat deed je in die tijd zo jong nog niet. Het was ook erg gezellig, met de acht van De Vliet. We hadden blazers van hen te leen, met een badge over het Vliet-embleem. En we wonnen, dat was nog extra leuk.

Het jaar daarop zijn Marjolijn en ik van plaats gewisseld; bakboord trok om en dat was na de wissel, toen ik achter Bep zat, niet meer het geval. Het ging weer harder, mede doordat er minder bijgestuurd hoefde te worden. Gonnie was zelf gaan roeien en Liesbeth de Wit was toen onze stuurvrouw. We werden in 1954 weer Nederlands Kampioen. Met financiële hulp, van de Sportraad en de heer Henny van het L.D., konden we deelnemen aan de E.K. in Amsterdam. Dat waren nu echt officiële Europese Kampioenschappen, ook voor dames. We werden tweede achter de Russinnen, die alle nummers wonnen. Het was een goed geroeide race; we liepen hard in op de Sovjet-meisjes, maar haalden het net niet. Het verschil was ongeveer 2,5 seconden.

Het jaar daarna, maar het kan ook al na Kopenhagen zijn geweest, gingen we 's zaterdags naar het CIOS in Overveen voor een conditietraining. Dat was erg goed en heel zwaar. De Roeibond organiseerde dat voor alle toproeiers. Sjoerd Vrind van Njord was daar ook, Ad den Hartog van Willem III en Rob van Mesdag. Na afloop dronken we thee en Rob, die bij Van Houten werkte, had altijd kapotte chocoladerepen bij zich.

Inmiddels waren er problemen gerezen over Jan Leering. Het coachen deed hij grandioos, maar als bootsman scheen hij niet te voldoen. Op het laatst werd hij door het Bestuur ontslagen. Daarvan heeft hij veel verdriet gehad en wij vonden het heel vervelend, maar in die tijd ging je als jongere niet zo gauw naar het Bestuur. De afstand was zo groot. Zo verdween Jan Leering.

Jan Heckman, die van Njord kwam, werd onze nieuwe coach. Hij leerde ons weer wat nieuwe dingen. De ploeg bleef compleet, zonder ooit moeilijkheden te hebben en weer ging het harder. Op wedstrijden gingen we zelfs zo hard als de Russische ploeg die ons had verslagen. We waren dan ook optimistisch voor de E.K. in Bukarest in Roemenië. We waren de enige Nederlandse ploeg die erheen mocht, maar er moest f 1.000,- worden bijeen gebracht voor het vervoer van de boot en dat geld was er niet en kwam er niet. Twee weken voor ons vertrek kregen we te horen, dat 'De Vecht' niet mee mocht. Bep was razend, toen ze het hoorde; ze wilde niet gaan. Het was dan ook een enorme tegenslag voor ons: je wordt na drie jaren zo'n eenheid met je boot, ook al was 'De Vecht' niet nieuw meer. We gingen natuurlijk wel, al was het alleen maar voor de reis. We gingen per vliegtuig naar Wenen en vandaar met de Oriënt Express in drie dagen naar Bukarest. Dat was een hele belevenis, vooral in die tijd. Wij waren niets gewend en het was daar toen ook veel strenger dan nu. Het roeien in de veel te zware geleende boot viel erg tegen. In de finale, waar we door een organisatorische fout nog bijna te laat aan de start kwamen, werden we vierde. In onze eigen boot zouden we zeker in de prijzen zijn gevallen, want we zaten 0,5 seconde achter de Tsjechen en 1,5 seconde achter de Roemenen. De Russinnen lagen ver voor.

Na die E.K. zijn we gestopt. Niet vanwege het resultaat, hoor. We waren het al van plan. Toen iemand van de krant na de wedstrijd vroeg: "Wat gaan jullie nu doen?" antwoordde Bep: "We stoppen, we gaan trouwen." Dat kwam ook in de krant. Zelf ben ik dan ook een maand later getrouwd. Ik had nog wel door willen gaan, maar Jan Heckman raadde het me af. De anderen stopten trouwens ook, hoewel iedereen het eigenlijk jammer vond. Het was een heerlijke tijd!

Links: Jan Heckman (met hoed) in 1955 in gesprek met de Voorzitter van de N.R.B. en Arie Landaal (met lichte jas).

Na de Damesvier

De dames hadden er blijkbaar plezier in; niet verwonderlijk met zo'n succesvolle carrière. Zij kregen echter niet meteen navolging, meestal door een te geringe animo voor het wedstrijdroeien. In de jaren 1956 tot en met 1962 waren enige meisjesploegen actief, maar alleen met stijlroeien. In 1960 echter verscheen wedstrijdskiffeuse Anneke Knaap aan de start, die zich vervolgens toelegde op het coachen. Wellicht als gevolg daarvan kon Die Leythe vanaf 1963 een paar meisjes-raceploegen op het water brengen, onder wie ook de veelbelovende jeugdige skiffeuse Anneke Klerks.

De populariteit van het raceroeien nam toe, want in de periode 1961-1966 was er zelfs een afzonderlijke Commissaresse Wedstrijdroeien vrouwen en meisjes. De eerste jaren Anneke Knaap, die in 1964 werd opgevolgd door Hetty Clavan. Hoewel het dames- en meisjesroeien nog korte tijd werd gedomineerd door het stijlroeien, kwamen er in die periode toch steeds meer raceploegen, wat bij de Nederlandse Jeugdkampioenschappen culmineerde in een overwinning van de M17-18 racevier (Winy Kedde, Heleen Sillevius, Fransje Krol, Linda Grobbe en stuurvrouw Jantien Willighagen).

De tweede helft van de jaren zestig had Die Leythe weer één Commissaris Wedstrijdroeien. Bovendien verdween toen, haast als vanzelf, het stijlroeien. Het enige verschil met de heren was nog enige tijd de lengte van de wedstrijd baan: voor meisjes en vrouwen was die 1000 meter, net als voor de jeugd (14-16). Ook die laatstgenoemde groep stond een verandering te wachten: in 1969-1970 introduceerde Die Leythe het uit Duitsland overgekomen 'kinderroeien', voor de leeftijdsgroep 9 tot 14 jaar, waardoor de voormalige jeugdroeiers toen 'juniores' werden. Gevolg was, dat potentiële wedstrijdroeiers veel eerder de smaak te pakken konden krijgen en daardoor ook eerder konden beginnen met een serieuze training. Dat moet niet worden onderschat; de jeugd wedstrijden zien er voor volwassenen wellicht wat 'kinderlijk' uit, maar het gaat ook daar wel degelijk om de resultaten. Idealiter groeien de jeugdige wedstrijdroeiertjes op die manier als vanzelf door naar de wedstrijdroeierende junioren en senioren. Voorwaarde is uiteraard, dat bij de kinderen al in een vroeg stadium de ambitie wordt herkend en gestimuleerd en dat de training daarop wordt aangepast.

De jongste categorie wedstrijdroeiers (14-16) schoof op door introductie van de nóg jongere 12-14. Een andere ontwikkeling waren combinatieploegen. Werd in 1948 in de ledenvergadering nog een kritische kanttekening geplaatst bij de succesvolle Leythe-Njord 'Galgewater-acht', dertig jaar later waren dergelijke combi's al heel gebruikelijk. Tegenwoordig zijn ze niet meer weg te denken. Die Leythe werd begin jaren zeventig vertegenwoordigd door de wedstrijdroeisters Marijke Meerburg, Agnes Miedema, Liesbeth Zandvliet en Fenneke Wakka, waarna Hannie Korthof en Michèle Parmentier het stokje overnamen met overwinningen in Kopenhagen en Duisburg.

Marijke Meerburg (l.) behaalde op 25 mei 1972 een eerste plaats bij de woelige Hollandia-wedstrijden. Bij de ARB-wedstrijden op de Bosbaan roeide Michèle Parmentier (r.) in juni in de M15-16 skiff.

Links: Een nieuwe ontwikkeling werd zichtbaar bij de Head op 23 maart 1975: combinatie-ploegen. In de Leythe-Amstelcombi M17/18 4+ zaten Anneli v.d.Reijden (sl) en Toos Star (bg). Rechts: Bij de Koninklijke, die van 27 t/m 29 juni 1975 werd verroeid op de Bosbaan, werd Die Leythe vertegenwoordigd door Marie-Anne Stapel (bg) en Marijke Haanraads (sl) in de dubbel twee.

Links: De volledig Leythse dubbelvier op de Amstel, bij de Head op 28 maart 1976; Marijke Haanraads (bg), Ellen Sander, Toos Star, Anneli v.d.Reijden (sl), Andra v.d.Reijden (stv). Rechts: Toos Star (bg) en Anneli v.d.Reijden (sl) in de dubbel twee bij de Hollandia-wedstrijden, die op 24 en 25 mei 1976 werden verroeid bij Alphen.

Liesbeth van der Veld (coach: Anneke Klerks) won in 1978 in Brno de Internationale Juniorenwedstrijden. Zij behaalde in 1979 in een combi-4x en in 1981 in de skiff zilver bij de Match des Séniors (tegenwoordig de 'WK onder 23 jaar').

Marion Langezaal gaf haar wedstrijdervaring door als lid van de Technische Commissie, als coach en later als KNRB-bondscoach.

Dames-Veteranen

Hoewel wedstrijdroeierende veteranen al sinds de jaren veertig bekend waren, duurde het een veertig jaar voor ook de Leythse dames zich in die categorie in de strijd mengden. Het Jaarverslag 1984-1985 maakt voor het eerst melding van een damesploeg. Evelyn de Regt, Gonnie Oosterling, Judith Bijloos, Saskia de Lang, Mieke van Os en stuurvrouw Renske Krijgsman deden, in dubbelvier en dubbeltwee, mee aan Head, Spaarne-wedstrijden en NSRF. Zij konden "helaas niet met de kopgroep meekomen", maar baanden de weg voor vele anderen.

Datzelfde Jaarverslag meldt ook de dubbelvier waarin Jos Compaan, Heleen Heckman, Marion Langezaal en Liesbeth van der Veld met goede resultaten uitkwamen op Heineken Vierkamp en Head of the River, maar die in de loop van 1985 uiteen viel. Heleen won in 1987 de Skiffhead en was daarmee nog lang niet uitgeroeid. Gelukkig voor Die Leythe zou zij, na haar wedstrijdcarrière, behouden blijven als coach. Marion stond toen nog aan het begin van haar wedstrijdloopbaan (ook zij zou uiteindelijk coach en zelfs Bondscoach worden). Heleen, Liesbeth en Marion lieten nog vaak van zich spreken; zo wonnen zij, in combinatie met Jolande Rollema, in 1994 de Head en de Heineken Vierkamp.

De aanwas ging gelukkig door, met wedstrijdroeisters Nelien Krijtenburg, Liset Noordman en Renske Krijgsman, al bleven ook Heleen, Valeria, Liesbeth en Marion actief op de wedstrijd baan. De wedstrijdprestaties van de Leythse dames leidden in december 1987 tot toekenning van de KNRB-verenigingsprijs voor dat jaar.

Bij de Regiowedstrijden die op 25 mei 1986 bij Gorinchem op het Merwedekanaal werden gehouden, roeiden de Leythe-deelnemers in boten van de Gorcumse. Links de D2x: NN (bg) en Ellen v.Dijk (sl). Rechts: Skiffeuse bij die gelegenheid was Ariëtte Kerckhof.

Niet iedereen heeft voldoende tijd beschikbaar voor de steeds intensiever wordende wedstrijdtraining. Toch zijn er heel wat roeiers (niet altijd voormalige wedstrijdroeiers) die hun krachten met elkaar willen meten. Dat leidde in de jaren zeventig tot een vorm van semi-wedstrijdroeien, vanwege de regionale organisatie 'regioroeien' genoemd, die rond 1980 zo'n hoge vlucht had genomen, dat daarvoor van 1979 tot 1993 in het Bestuur een afzonderlijk commissariaat was. De wedstrijden werden voor elke regio bij toerbeurt door een der aangesloten verenigingen georganiseerd, die daarbij ook het eigen materiaal ter beschikking stelde. Een hele verandering met de vroeger bij Die Leythe geldende prak-

tijk. Het Bestuur had zich immers in de jaren dertig in de Westelijke Roeibond tegen een dergelijk voorstel verklaard, omdat niet altijd voor alle nummers het benodigde materiaal aanwezig zou zijn. In 1987 werd het commissariaat Regioroeien omgezet in 'Roei-ontmoetingen met Wedstrijdkarakter'.

Hoewel de animo voor het inmiddels gevestigde Regioroeien juist in die periode sterk terugliep, zat ROW duidelijk in de lift. De belangstelling voor lange afstandwedstrijden nam toe. Bij Amstel-Drechtrace, Lingebokaal, Proteus-in-'t-lang en Turfschippersregatta, vanaf 1988 ook bij de roemruchte Ringvaart-Regatta, scoorde Die Leythe regelmatig behoorlijke resultaten.

In 1989, 1990 en 1991 oogstte Jacobijn Bruijning lauweren. In 1990 werd zij Nederlands kampioen in de M18 combi-dubbeltwee en combi-dubbeltwee en in 1991 in de DSB combi-dubbeltwee. In 1990 leverde dat uitzending op naar de wedstrijden te Brno (2de plaats) en naar de Junioren-WK in Frankrijk. De Leythse dames boekten niet alleen succes aan de riemen, maar ook als coach. Zoals al vermeld, stapten Valeria Racila, Heleen Heckman en Marion Langezaal in de voetsporen van Anneke Klerks voor het opleiden van nieuwe generaties succesvolle wedstrijdroeisters.

In 1993 hoefden de dames al lang niet meer halverwege de Bosbaan te starten; ook véél langere afstanden waren inmiddels aanvaard. Bij de Ringvaart-regatta (100km) sleepte de Leythe D4x+ in dat jaar de eerste prijs in de wacht: Marion Langezaal, Heleen Heckman, Valeria v.Groningen-Racila en Jantiene Manintveld kwamen thuis met de Gouden Pisang (Chiquita was toen sponsor).

De doorloop bij het wedstrijdroeien is groot, maar gelukkig meldden zich elk jaar nieuwe roeisters. Marije Galavazi boekte in 1993 successen bij de M15-16 skiff, met Maaïke Rietbergen in de dubbeltwee en (in een combi met Alphen en stuurvrouw Inge Nielsen) de dubbeltwee. In dat jaar begon de KNRB met een Juniorenproject, dat Die Leythe twee jonge wedstrijdroeisters opleverde: Marieke van Rijn en Christien Popma.

Femke Dekker (sl) in de D4x die goud won bij de WK Junioren 1996 op de Strathclyde (Schotland); in de boot verder Maartje Breeman, Christel Rijnten en Karin Klinge (coach Marion Langezaal).

Op 8 september van dat jaar werd zij gehuldigd door Voorzitter René Korthof.

Op 26 augustus 2008 won Femke Olympisch zilver in Beijing; op de foto rechts toont zij, terug in Nederland, de welverdiende medaille.

Femke Dekker bereikte de annalen in 1992, door het winnen van de Winterskiffsessie bij de M15-16 (hoewel eigenlijk nog M12-14). Volgens het Jaarverslag 1993 'beloofde zij veel voor de toekomst'. Dat maakte zij in 1994 meer dan waar met tien overwinningen. In 1996 waren dat er veertien, waaronder Skiffhead, Randstad-Regatta en Koninklijke, waar zij Nederlands kampioene M18 skiff en M18 combi-

dubbelvier werd. De skifftitel prolongeerde zij enkele malen, in 1997 (tevens kampioen in de M18 combi-dubbel twee en M18 combi-dubbelvier) en in 1998: Nederlands kampioene DSB skiff en DSA dubbelvier (met Eeke van Nes). In 1996 behaalde zij zilver bij de Junioren-WK op de Strathclyde in Schotland.

Haar laatste seizoen als junior in 1997 leverde Femke zestien overwinningen op, waaronder Skiff-head, Randstad-Regatta, Nederlands Kampioenschap en driemaal bij internationale wedstrijden in Keulen. Hoewel haar successen de aandacht trokken, lieten ook volgende generaties van zich horen. 'Nieuwe aanwas' zorgde bij voorbeeld in 1997 voor drie overwinningen in het M15-16-veld. In 1998 kreeg Femke, die als senior toen acht overwinningen behaalde (onder meer Nederlands Kampioenschap in skiff en dubbelvier), op dat gebied gezelschap van Eeke van Nes, die dat jaar elf maal eerste werd en zilver won bij het WK-Senioren in Keulen. Een van die zeges behaalden Femke en Eeke gezamenlijk: het Nederlands Kampioenschap in een DSA combi-dubbelvier. Ook in andere combinaties en als skiffeuse behaalde Eeke successen, met als hoogtepunt de twee zilveren medailles bij de Olympische Spelen in 2000 te Sydney (Aus) in de DSA 2x en de DSA 8+ (met Pieta van Dishoeck).

Eeke van Nes bij de doop van de naar haar genoemde dubbel twee 'Eeke van Nes' op 22 oktober 2000, die zij vervolgens voorroeide met Pieta van Dishoeck, haar Olympische partner in de twee.

Op 28 oktober werd Eeke nog eens in het zonnetje gezet bij een feestelijke officiële huldiging, samen met Jan Klerks, de coach van de Olympische H4x-. Daarbij was ook interim-burgemeester Jan Postma aanwezig, evenals wethouder Alexander Pechtold, die de dubbelvier 'Sydney 2000' doopte. Eeke kreeg als herinnering een beeldje van Cornelis Joppensz met de hutspotketel.

Toen Femke en Eeke waren gepromoveerd naar Dames Senioren, was inmiddels een nieuwe lichte generatie kampioenen aangetreden. Mirthe Kamp, Mette Beugelsdijk, Nienke van Zijp en Sophie Dirkmeier begonnen in de jongere categorieën wedstrijden te winnen. Zij waren niet de laatste generatie Leythse wedstrijdroeisters, maar het vervolg kunt u lezen in het in 2014 verschenen Lustrumboek en in de regelmatig verschijnende digitale Nieuwsbrieven. Het is echter al lang niet meer zo, dat wedstrijden slechts worden georganiseerd voor een kleine groep jongeren. Ook oudere roeiers, vaak (maar beslist niet altijd) voormalige wedstrijdroeiers, werken intensief aan conditie en techniek om mee te kunnen komen in het veteranenveld. De afgelopen decennia werd daardoor de wedstrijdkalender steeds voller met wedstrijden voor roeiers van alle leeftijden, van jeugd tot veteranen. Ook in de afstanden kwam steeds meer variatie: van sprintwedstrijden over enkele honderden meters tot lange afstanden, waarbij de Turfschippersregatta (50 km), de Ringvaartregatta (100 km) en de Elfstedenmarathon (207 km) de kroon spannen.

Gelukkig gaat de aanwas door: het kost soms moeite om jeugdige roeisters te bewegen over te stappen naar de wedstrijdsectie, maar als de resultaten iets beloven voor de toekomst, ziet die er goed uit.

Tweede generatie: Karien Robbers (bg), dochter van Rob Robbers en Jos Compaan, in de dubbelvier met Anne Fischer, Kirsten Lanz en Ilse Paulis (sl); zij wonnen zilver bij de Junioren-WK op 6 augustus 2011 te Eton (GB).

Nogmaals tweede generatie: skiffeuse Karolien Florijn (m) werd op 21 april 2014 Nederlands Kampioene M16 skiff, voor Fenna Verberne (Sparne, l) en Mick Jonker (r). Bij de Coupe de la Jeunesse 2014 te Libourne (F), roeide Karolien op zaterdag 2 augustus een goede voorwedstrijd, maar kwam in de finale niet verder dan een vijfde plaats. Die teleurstelling heeft haar gemotiveerd om zondag de voorwedstrijd te winnen en zilver te behalen in de finale, nipt achter de Belgische winnares. Als de race honderd meter langer was geweest had zij waarschijnlijk gewonnen.

T. 2014